

خدمات و کاربردهای وب ۲ و جامعه اطلاعاتی

محمدباقر نگهبان^۱، محمد روا^{۲*}

۱. عضو هیأت علمی گروه علم اطلاعات و دانش‌شناسی، دانشگاه شهید باهنر کرمان

۲. کارشناس ارشد علم اطلاعات و دانش‌شناسی

تاریخ دریافت: ۲۹/۰۵/۹۵، تاریخ پذیرش: ۱۰/۰۸/۹۵

چکیده

این مطالعه بر کاربرد و استفاده فناوری‌های وب ۲ و جامعه اطلاعاتی تأکید دارد. سرویس جدید وب که همواره افراد را به اطلاعات مورد نیازشان متصل می‌کند، به تازگی متصدیان مراکز اطلاعاتی را در فهم جایگاه خود دچار مشکل ساخته است. این سرویس‌ها که وب ۲ نام دارند، بر جامعه نیز تأثیرگذار هستند و مدل‌ها، روش‌های جدیدی را ارائه می‌دهند که می‌تواند به پیشرفت مراکز اطلاعاتی کمک کند. همچنین، استفاده گسترده از این سرویس‌ها باعث به وجود آمدن تفاوت‌های فرهنگی در کاربران می‌شود؛ تفاوت در رفتار گردآوری اطلاعات، سبک‌های ارتباطی و انتظارات. تعدادی سرویس و کاربرد شبکه‌محور وجود دارد که اساس مفهوم وب ۲ را به تصویر می‌کشند. این سرویس‌ها شامل ویکی، وبلاگ‌ها، منابع آر.اس.اس، پادکست، مشاپ‌ها، فلیکر، شبکه‌های اجتماعی، جست‌وجوی اجتماعی، هوش جمعی و غیره است. شبکه ۲، حیطه جامعه را تحت تأثیر خود قرار داده و تغییری نوین را در آینده‌ای نزدیک در جوامع نوید می‌دهد. پیدایش این مفهوم محیط جامعه اطلاعاتی را تغییر خواهد داد و فرم‌های جدیدی را به منابع الکترونیکی خواهد بخشید. چنین چیزی نیازمند آن است که جامعه با چنین فعالیت‌هایی سازگاری نشان دهد و تصمیم‌گیرندگان باید تدابیری جدی در به‌کارگیری اجزای سازنده شبکه نوع ۲ اتخاذ کنند. وب ۲ موضوعی حاکم در جوامع است. وب ۲ در نهایت پدیده‌ای است اجتماعی که تجربه‌های کاربران در استفاده از شبکه را در بر می‌گیرد و ماهیت آن با ارتباطی آزاد، از بین رفتن قدرت محوری و همچنین آزادی در به اشتراک‌گذاری و استفاده دوباره از محتوای شبکه، مشخص می‌شود.

واژگان کلیدی: جامعه اطلاعاتی، وب ۲، خدمات، کاربرد، کاربران، جامعه.

۱- مقدمه

وب^۱ مربوط می‌شود به یکی شدن و پیوند فناوری‌های قدیم و جدید که باعث ایجاد تغییر در تجربه و شناخت از اینترنت شده است. به همراه وب ۲، گونه‌ها و ارزش‌های بالقوه تجربه افراد نیز در مراکز اطلاعاتی به گونه‌ای فوق‌العاده رشد و ارتقا یافته است. آسان‌ترین راه برای درک مفهوم وب ۲، پی بردن به تعدادی از کارکردهای فناوری‌هایی است که شبکه نوع ۲ با آن‌ها در ارتباط است. چنین تغییری دارای سه جنبه است: کارکردهای ویژه اطلاعاتی که شبکه نوع ۲ با آن‌ها در ارتباط است؛ مانند ویکی‌ها و وبلاگ‌ها؛ راه‌های جدید مدیریت اطلاعات، مثل طبقه‌بندی جمعی کتب و رده‌بندی مردمی (فوکسونومی^۲) و مدل‌های جدید تجارت در جهت ارائه خدمات اطلاعاتی [۱].

وب ۲ ابزاری است در جهت ارجاع دادن به گروهی از فناوری‌ها که عمیقاً با این مفهوم در ارتباط هستند: وبلاگ‌ها، ویکی‌ها، پادپخش‌ها، منابع آر.اس.اس و غیره که دسترسی به شبکه‌های مرتبط دیگر را که هر کسی قادر است چیزی به آن‌ها بیفزاید یا فضای اطلاعاتی آن را ویرایش کند، آسان می‌سازد [۲].

به دلیل اینکه اینترنت بخشی جداناپذیر از فرهنگ غربی به حساب می‌آید، بنابراین زندگی روزانه ما، مثل هر گروه متخصص دیگری، باید در تلاش باشد تا چنین تغییراتی را در حیطه تخصص خود درک کند و با کشمکش‌ها، فرصت‌ها و فعالیت‌های به‌دست آمده دست و پنجه نرم کند. امروزه کلیه مراودات و دادوستدهای مربوط به امور مختلف فنی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی و جزء آن در عصر اطلاعات و در جامعه جهانی متکی بر اطلاعات است. عصر حاضر با هر نام دیگری هم که خوانده شود، اطلاعات‌مدار است و شاید به همین دلیل باشد که اسکات لیش، در کتاب خود با عنوان «نقد اطلاعات»، نام جامعه اطلاعاتی را به

مراتب مناسب‌تر از نام‌هایی همچون جامعه پست مدرن، جامعه ریسک و مدرنیته متأخر و مانند آن‌ها می‌داند. بنابراین ارزیابی مبتنی بر شاخص اطلاعات در جامعه جهانی بدون استفاده از خدمات وب جهت بهره‌وری کلیه افراد جامعه با حجم وسیع اطلاعات امکان‌پذیر نیست. این مقاله تلاش دارد که اهمیت و ضرورت سرویس‌ها و خدمات وب ۲ در مراودات و دادوستدهای اجتماعی برای اشاعه اطلاعات به کلیه فعالیت‌های اجتماعی را نشان دهد. مطالعات انجام شده در خصوص وب و جامعه اطلاعاتی که در این نوشته از آن استفاده شده را می‌توان در دو بخش پیشینه‌های جامعه اطلاعاتی و وب تقسیم‌بندی کرد که از جمله این مطالعات در پژوهشی تحت عنوان جامعه اطلاعاتی: هویت فرهنگی در افق چشم‌انداز بیست ساله «ایران کشوری است توسعه‌یافته با جایگاه اول اقتصادی، علمی و فناوری در سطح منطقه، با هویت اسلامی و انقلابی، الهام‌بخش در جهان اسلام و با تعامل سازنده و مؤثر در روابط بین‌الملل...» (سند چشم‌انداز بیست‌ساله) در مهم‌ترین سند توسعه ملی کشور بر تقویت فرهنگ ایرانی اسلامی، ضرورت برخورداری از فناوری‌های اطلاعاتی و ارتباطات سازنده بین‌المللی به‌عنوان شاخصه‌های قدرت و توان ملی به وضوح تأکید شده است [۳]. به‌ویژه آنکه تحولات پرشتاب فناوری‌های اطلاعاتی در عصر جدید، علاوه بر ابعاد فنی و دانشی آن، تأثیرات فرهنگی اجتماعی عمیقی را در جامعه اطلاعاتی امروز به دنبال داشته و زمینه ارتباطات وسیع بین‌فرهنگی جوامع را فراهم کرده است. ظهور فناوری‌های نوین اطلاعات و ارتباطات، ازسویی امکان بروز هویت‌های واگرای منطقه‌ای را فراهم کرده و از سوی دیگر، نوعی هم‌گرایی جهانی را در عرصه فرهنگ و هویت در پی داشته است. در این میان، دانشگاه‌ها به لحاظ نقش‌های متنوع علمی، فناوری و فرهنگی در هدایت و تربیت مهم‌ترین سرمایه‌های انسانی و

2. Folksonom

1. web

جوامع دانایی محور خواهند بود. این مقاله با نگاهی به مسئله ابزارها و امکانات مورد نیاز برای ایجاد ساختارهای آموزشی پیشرو و پویا در غالب مدل توسعه دانایی محوری برای توسعه کشور با انجام سیاست گذاری‌های نظام آموزش عالی و تبیین جایگاه دانشگاه‌های آرمانی در هزاره سوم به بررسی نقش مخرب و خنثی گر معضلات آموزشی، فناوری اطلاعاتی و فرهنگی پرداخته و از آنجا که عصر اطلاعات و جامعه دانایی محور با مفهوم آموزش ارتباطی متقابل و تنگاتنگ دارند، بنابراین مسئله آموزش به عنوان یک عنصر کلیدی در توسعه اطلاعاتی با توجه به استانداردهای یک جامعه دانایی محور ذکر شده است. این مقاله با بررسی نقش توسعه سواد عمومی و فناوری در گسترش عمومی دانش، زیرساخت‌های اطلاعاتی جامعه و عوامل و مسائل تأثیرگذار در آن را تعمیق بخشیده و مدیریت دانش در جمع دانایی محور را به عنوان شاخص و عنصری مهم در هدایت اطلاعاتی دوطرفه جامعه معرفی کرده است. از زیرساخت‌های ارتباطی به عنوان عاملی مهم در توسعه جوامع دانایی محور یاد شده و نقش آن‌ها در توسعه نهادهای آموزش عالی به ویژه نهادهای آموزش عالی مجازی مورد توجه و تحلیل قرار گرفته است. بررسی نقش فناوری اطلاعات و ارتباطات در آموزش و نقشی که در تغییرات بنیادین نظام آموزشی، تصمیم‌گیری مؤثر، برنامه‌ریزی، تحلیل سیاست‌ها و نیز به عنوان مکمل آموزش‌های کلاسیک ایجاب می‌کند، از دیگر مسائلی است که در این مقاله به آن‌ها اشاره شده و در انتها نیز ضرورت اهمیت به دو عامل توسعه منابع انسانی و همچنین فرهنگ‌پذیری آموزش در جامعه دانایی محور را بر شمرده است [۵]. در ادبیات جامعه اطلاعاتی، وجود سه رویکرد فکری متفاوت، در تبیین علل و شرایط شکل‌گیری این جامعه، قابل تشخیص است:

آینده‌ساز جامعه، از جایگاه ویژه‌ای در تحقق اهداف چشم‌انداز توسعه برخوردارند. در این مطالعه، به روش نظری تحلیلی، با واکاوی دیدگاه‌های موجود در زمینه هویت فرهنگی و جامعه اطلاعاتی، ضمن مروری بر روند تشکیل هویت‌های بنیادین در گذار از جامعه صنعتی به جامعه اطلاعاتی، به بررسی تغییر هویت‌های برخاسته در شبکه‌ها و نقش دانشگاه‌ها در این باره پرداخته شده و چارچوب مفهومی حاصل از ارتباط سه مقوله هویت فرهنگی، جامعه اطلاعاتی و دانشگاه ارائه شده است. به‌کارگیری دانایی برای توسعه، یکی از چالش‌های اساسی کشورهای در حال توسعه و یا به‌تازگی صنعتی شده در جهان معاصر است. دانایی و مؤلفه‌های آن به‌منظور افزایش رقابت‌پذیری در سطح جهان، تولید محصولات و خدمات جدید، امکان تداوم رشد پایدار در عرصه بین‌المللی، فراهم‌سازی منابع جدید برای رشد و افزایش بهره‌وری کل مورد توجه قرار می‌گیرد. دانایی عبارت است از ذخیره انباشته شده‌ای از اطلاعات و مهارت‌ها که از مصرف اطلاعات توسط گیرنده اطلاعات حاصل می‌شود. در تعریفی دیگر، دانایی مخلوط سیالی از تجربیات، ارزش‌ها، اطلاعات موجود و نگرش‌های کارشناسی نظام‌یافته است که چارچوبی برای ارزش‌یابی و بهره‌گیری از اطلاعات جدید به دست می‌دهد. مؤلفه‌های اصلی دانایی عبارت‌اند از: نظام انگیزشی، اقتصادی و نهادی که مهم‌ترین عامل محسوب شده و با شاخص‌هایی مانند آزادی تجارت و فعالیت، حقوق مالکیت، شفافیت و حسابداری، مبارزه با فساد و کنترل بازار سیاه ارزیابی می‌شود، سرمایه انسانی که حاصل آموزش مناسب، ذخیره‌ای از مهارت‌ها و سلامت جسمی و روانی است و فناوری اطلاعات و ارتباطات و ایجاد جریان دانایی که از دیگر مؤلفه‌های دانایی است [۴].

دانشگاه‌ها به عنوان مراکز و مراجع مصرف‌کننده و تولیدکننده اطلاعات در صف نخست شاخص‌های توسعه اطلاعاتی و ایجاد تحولات سازنده و تأثیرگذار در

«حقوق ارتباطی» و ارائه یک مطالعه اسنادی درباره این مفهوم است و در کنار آن به عنوان روش مکمل، پژوهشی میدانی در قالب روش کیو اجرا شده تا مشخص شود برخی از مسائل مهم در این حوزه مانند دسترسی، توانمندی و کاربری در خصوص اطلاعات، تا چه میزان مورد توجه و مذاقه ایرانیان (کارشناسان و روزنامه‌نگاران) قرار دارد. اساس یافته‌ها، نمایانگر شباهت زیاد دیدگاه‌های گروه افراد ایرانی مورد پژوهش درباره حقوق ارتباطی با دیدگاه‌های مطرح شده در عرصه جهانی است [۷].

در مقاله حاضر ضمن معرفی نظریه‌ها و دیدگاه‌های مربوط به شکل‌گیری و پیشبرد جامعه اطلاعاتی و شرایط جدیدی که اطلاعاتی شدن در عرصه جهانی پدید آورده، ویژگی‌های جامعه اطلاعاتی و جوامع معرفتی مطرح و با یکدیگر مقایسه شده است. مطالعه ادبیات موجود نشان می‌دهد که انقلاب اطلاعات دو چالش مهم را مطرح کرده است؛ یکی پر کردن شکاف دیجیتال و دیگری ضمانت آینده آزادی بیان. همچنین برای درک بهتر روند جهانی ارتباطات به بررسی سیاست‌های جهانی ارتباطات در دوره معاصر پرداخته شده و اجلاس جهانی سران درباره جامعه اطلاعاتی در ژنو و تونس به طور اجمال بررسی شده است. همچنین با معرفی دو شاخص جهانی «آمادگی الکترونیک» و «فرصت دیجیتال»، به بررسی و مقایسه جایگاه کشورها در جهان و وضعیت شکاف دیجیتال پرداخته شده است. نتیجه این بررسی نشان می‌دهد هر چند که ایران در سال ۲۰۰۸ در رتبه هفدهم کشورهای دارای بیشترین کاربران اینترنت قرار گرفته، اما از نظر رتبه آمادگی الکترونیک، روند صعودی نداشته است [۸].

مقاله حاضر، حاصل پژوهشی است که با هدف شناخت مؤلفه‌های پنهان در پیش‌بینی وضعیت «نظارت الکترونیکی» در جامعه اطلاعاتی ۲۰ سال آینده کشور ایران انجام شده تا تصویری روشن به کارگزاران ارائه دهد. به این منظور، پس از مصاحبه‌های

- رویکرد بازارمحور که تغییر بافت نیروی کار در جوامع صنعتی و تغییر ساختار اقتصادی را عامل شکل‌گیری جامعه اطلاعاتی می‌داند.

- رویکرد فناورانه، عواملی مانند رایانه و فناوری‌های متعلق به آن را به عنوان عامل اصلی دگرگونی اجتماعی اعلام می‌دارد.

- در رویکرد سوم، دانش اساس تغییر در شکل تولید از کالا به ارائه خدمات در جوامع فراصنعتی معرفی و اطلاعات، مبنای اصلی شکل‌گیری جامعه اطلاعاتی شناخته می‌شود.

در نهایت، انگیزه‌های دستیابی به جامعه اطلاعاتی در جوامع مختلف، شامل عوامل زیر هستند:
نیروهای گسترده فراملی برخاسته از شرایط اقتصاد جهانی و رقابت در بازارهای بین‌المللی، برنامه‌ریزی‌های ملی دولت‌ها برای حفظ موقعیت مناسب اقتصادی و تأثیرگذاری جهانی (برای کشورهای پیشرفته) و نیز رسیدن به رشد و توسعه اقتصادی بلندمدت (برای کشورهای کمتر توسعه‌یافته).

شاخص‌هایی که در طبقه‌بندی‌های مختلف برای سنجش و تعیین فاصله و رتبه کشورها نسبت به هم در جامعه اطلاعاتی استفاده می‌شوند، عبارت‌اند از: سطح آموزش و درصد باسوادی، میزان بهره‌برداری و سهولت دسترسی به رسانه‌های ارتباط جمعی مثل اینترنت، تلفن، تلویزیون، روزنامه و کتاب، ساختارهای نظام‌یافته برای تولید، پردازش و گردش اطلاعات در جامعه، برنامه‌ریزی دولت‌ها برای تحقق جامعه اطلاعاتی، شاغلان بخش اطلاعات، دانش‌آموختگان علوم رایانه و رشته‌های مهندسی و زیرساخت‌های ارتباطی و شبکه‌ای [۶].

حمایت از حقوق ارتباطی، اندیشه حقوقی جدیدی در حوزه ارتباطات است. در مقاله حاضر کوشش شده است اندیشه نوپای «حقوق ارتباطی» مطرح شده در جهان، با عمری کمی بیش از یک دهه، معرفی شود. بنابراین، تمرکز آن بر بحث و بررسی ابعاد مفهومی

این خروجی‌ها همواره با استفاده از زبان‌های برنامه‌نویسی که برای ایجاد آن‌ها استفاده شده است، آخرین اطلاعات را نمایش می‌دهند و با اضافه شدن اطلاعات جدید، آن‌ها نیز به‌روز می‌شوند. مقاله حاضر، به ارائه تعریفی از RSS و تاریخچه آن می‌پردازد و در ادامه، RSS خوان‌ها را به دو دسته مبتنی بر وب و مبتنی بر نرم‌افزارهای خاص تقسیم کرده و به معرفی نمونه‌هایی از هر نوع می‌پردازد و در نهایت کارکردهای زیر را به آن‌ها در کتابخانه‌ها ارائه می‌دهد: خدمات آگاهی‌رسانی جاری، بازاریابی و روابط عمومی، فهرست منابع جدید، آموزش و خدمات مرجع [۱۰].

کتابخانه‌ها به‌عنوان سازمان‌های دانش‌آفرین در عصر فناوری اطلاعات همواره به امر گردآوری و انتقال دانش و اطلاعات پرداخته و قادر به مدیریت و استفاده از اطلاعات و دانش بوده‌اند. از این‌رو، به‌مثابه نهاد‌های رو به رشد با ارائه ابتکارات، در استفاده از فناوری‌های نوین اطلاعاتی، به‌منظور ارائه خدمات بهتر به کاربران خود پیشتاز بوده و همواره جدیدترین شیوه‌های اطلاع‌رسانی و عرضه خدمات مرجع، نخستین بار در این گونه مراکز به کاربران ارائه شده است. گرچه بیشتر کتابداران، برای بازاریابی اطلاعات به‌روز و مورد نیاز کاربران، بر جست‌وجوی وب و منابع اطلاعاتی موجود در وب تمرکز می‌کنند، اما وجه ارتباطی است که اینترنت را تا این حد برای کاربران نهایی، مهم جلوه می‌دهد که زمان بسیار زیادی را برای پست الکترونیکی، پیام‌رسان‌های فوری، گروه‌های خبری و وبلاگ‌ها صرف می‌کنند. انتشار اطلاعات در اینترنت از ابعاد مهم اطلاعات، ارتباطات و تلفیق این دو با یکدیگر است [۱۱].

دو نوع شایع از تازه‌ترین دستاوردهای فناوری وب ۲ که در جهت انتشار اطلاعات به‌طور پیوسته در حال رشد است، «پادکستینگ»^۱ و «اسکرین کستینگ» هستند. پادکست یا پادپخش را وبلاگ شنیداری می‌خوانند و روش انتشار آن شبیه به وبلاگ است با این

عمقی که در سه مرحله، برمبنای روش دلفی انجام گرفت، دیدگاه ۱۵ صاحب‌نظر دریافت شد. در مرحله اول، ۲۷ پیش‌بینی و در مرحله دوم، پس از هم‌رأیی، ۱۸ پیش‌بینی اظهار شد. ۱۸ پیش‌بینی در قالب ۱۸ پرسش در اختیار مجریان جامعه اطلاعاتی ایران «مهندسان مراکز پشتیبانی اینترنت» قرار گرفت. در تحلیل عاملی، ابتدا به‌منظور بررسی ساختار عاملی، پرسش‌ها با روش مؤلفه‌های اصلی و چرخش واریماکس؛ چرخش داده شدند و نتایج حاصل از آن‌ها نام‌گذاری شدند. به این ترتیب، شش مؤلفه اصلی و پنهان شناسایی شدند: نظارت آسان، نظارت فرهنگی، سواد رسانه‌ای، نظارت تخصصی، آسیب‌پذیری آزادی‌ها و مقاومت مردمی.

فناوری ارتباطات و اطلاعات (ICT) یکی از مقتدرترین نیروها در شکل دادن قرن بیست‌ویکم است. تغییرات اساسی حاصل از آن، در روش زندگی افراد، آموزش و کار و نیز روش حکومت دولت‌ها بر جامعه شهری تأثیر می‌گذارد. ICT به‌سرعت یک نیروی حیاتی در رشد اقتصاد جهانی شده است و افراد را قادر می‌سازد که در همه نقاط جهان برای اظهار مسائل اجتماعی و اقتصادی با بیشترین کارایی با هم ارتباط برقرار کنند. امروزه دیگر هویت انسان‌ها تحت تأثیر یک جامعه یا یک ساختار اجتماعی ثابت قرار ندارد، بلکه از یک هویت اجتماعی در عرصه بین‌المللی متأثر می‌شود [۹].

در مقاله حاضر ضمن توجه به جهانی‌شدن گستره اطلاعاتی در جهان معاصر، به ارزیابی موضوعات مذکور مبادرت شده و در نهایت به نتیجه‌گیری درباره تأثیرات IT و عصر اطلاعات در فرایند جهانی‌شدن و توسعه پرداخته می‌شود. در بسیاری از صفحات وب موجود روی اینترنت، لینک‌هایی به خروجی‌های RSS دیده می‌شود که به‌طور معمول تعداد مشخصی از تازه‌ترین اطلاعات ثبت شده، از نوشته‌های یک وبلاگ گرفته تا آخرین اخبار یک آژانس خبری، در آن‌ها وجود دارد.

۲- ویژگی‌های وب ۲ در جامعه اطلاعاتی

وب ۲ مشارکتی و جمعی است. شبکه سنتی به‌گونه‌ای یک‌طرفه است با سیلی از محتوا از طرف تهیه‌کننده به بیننده. وب ۲ به افراد جامعه این امکان را می‌دهد که به‌گونه‌ای فعال از طریق ساخت وبلاگ‌ها، به اشتراک‌گذاری فایل‌ها و مشابه آن در اینترنت شرکت کنند. کاربردهای وب ۲ افراد را مشغول به کار می‌کند و آنان را قادر می‌سازد تا در تعیین مکان و جمع‌آوری محتوای موردنیازشان کوشا باشند و دیگر این اجبار برای آنان وجود ندارد که خود را بر صاحبان محتوا و یا واسطه‌های آنان منطبق سازند. کاربردهای وب ۲ به‌صورت جداگانه است، به‌گونه‌ای که توسعه‌دهندگان و کاربران می‌توانند مجموعه اجزایی را که با یکدیگر در تعاملند، انتخاب کنند تا با استفاده از آن‌ها نیازهای خود را برآورده سازند. وب ۲ برای به اشتراک‌گذاری کدها، محتواها و عقاید طراحی می‌شود، با ارتباط و جامعه اطلاعاتی تسهیل‌کننده سروکار دارد، باهوش است، کاربردهای آن می‌تواند به دانش کاربران دست یابد و خدمات مربوطه را برای ارضای نیاز جامعه اطلاعاتی به آنان ارائه کند.

۳- خدمات وب ۲ و جامعه اطلاعاتی^۱

تعدادی خدمات و کاربردهای شبکه‌محور وجود دارند که پایه و اساس مفهوم وب ۲ را نشان می‌دهند و قبلاً در آموزش تا حدی مشخص مورد استفاده قرار گرفته‌اند. این‌ها در واقع فناوری به معنی واقعی نیستند، بلکه خدمات یا فرایندهایی هستند که در جهت بهره‌وری از اجزای تشکیل‌دهنده فناوری‌ها و استانداردهای همگانی که مبنای اینترنت و شبکه به حساب می‌آیند، ساخته شده‌اند. این خدمات رفته‌رفته محیط اجتماعی افراد را تغییر داده و جامعه اطلاعاتی

تفاوت که مطالب در یک وبلاگ به‌صورت متنی در صفحات وب ارائه می‌شوند، اما پادکست اطلاعات صوتی را روی صفحات وب انتشار می‌دهد. برخلاف آنکه همواره در سراسر دنیا پادکست‌ها را به‌عنوان سرویس‌های اطلاعاتی از مجموعه وب ۲ می‌شناسند، این مقاله قصد دارد علاوه بر معرفی قابلیت پادکست‌ها به‌عنوان منبع مرجع در خدمات اطلاع‌رسانی نوین کتابخانه‌ها، به بررسی ویژگی‌ها و مزایای پادکستینگ در کتابخانه‌ها و مراکز اطلاع‌رسانی بپردازد. همچنین شیوه مدیریت پادکست‌ها برای ارائه بهینه خدمات مرجع مطرح خواهد شد و مسائل مختلفی همچون مجموعه‌سازی، سازماندهی، ارائه خدمات و شیوه ارزش‌یابی این منابع مورد بررسی قرار خواهد گرفت. معرفی نمونه عملیاتی از کتابخانه‌هایی که از این خدمات بهره برده‌اند، از دیگر مواردی است که در مقاله حاضر به آن پرداخته خواهد شد.

امروزه مشاپ به‌عنوان ابزاری قدرتمند برای نمایش و مدیریت آسان‌تر داده‌ها مورد توجه قرار گرفته و کاربردهای فراوانی در زمینه‌های گوناگون پیدا کرده است. در این مقاله به اختصار برخی از کاربردهای مشاپ مانند به‌کارگیری در سرویس اشتراک تصویرها، هواشناسی، زلزله‌نگاری و جرم‌شناسی ارائه شده است. همچنین این فناوری می‌تواند در مسائل سیاسی و دولتی نیز به‌کار رود؛ مانند به‌کارگیری مشاپ در انتخابات. از جمله موارد استفاده از این فناوری در صنعت، بخش مسکن است. در این مقاله کاربرد مشاپ در زمینه مسکن به‌طور خاص بررسی شده و امکان‌سنجی استفاده از این فناوری برای صنعت مسکن کشور ایران مورد مطالعه قرار گرفته است. امید است تا با آشنایی هر چه بیشتر با این فناوری، زمینه رشد سریع‌تر صنعت کشور فراهم شود [۱۲].

را تحت تأثیر قرار داده‌اند که تعدادی از این خدمات عبارت‌اند از:

۳-۱- شبکه‌های اجتماعی^۱

شبکه‌های اجتماعی از اجزای مهم وب ۲ هستند که صدها روش مختلف تعامل با افراد را ارائه می‌دهند. با وجود اینکه کاربرد اصلی شبکه‌های اجتماعی تسهیل رابطه افراد با یکدیگر است، اما به صورت سودمندی برای یادگیری و به اشتراک‌گذاری دانش افراد نیز به کار می‌روند. سایت‌های شبکه اجتماعی دارای ویژگی‌هایی هستند؛ مانند ارسال پیام‌های شخصی، مباحثه‌های گروهی، به اشتراک‌گذاری فایل‌های صوتی-تصویری، بلاگ‌ها و کاربردهای دیگری که توسط کاربر ایجاد می‌شود. بنابر مطالعات انجام شده توسط پژوهشگران دانشگاه مینوساتا (۲۰۰۸)، کاربران بیشتر از کسانی که از سایت‌ها استفاده نمی‌کنند، یاد می‌گیرند. دانشجویانی که از سایت‌های شبکه اجتماعی استفاده می‌کنند در واقع مهارت‌های قرن ۲۱ را تمرین می‌کنند. دانشجویان از مهارت فناوری، خلاقیت، نقطه‌نظرات مختلف، مهارت‌های ارتباطی به عنوان مهارت‌هایی یاد می‌کنند که از سایت‌های شبکه اجتماعی یاد می‌گیرند. دانشجویان از طریق شبکه‌های اجتماعی نسبت به فناوری، تبادل خلاقانه آثار، ویرایش، تمرین و بهره‌مندی مسئولانه از اطلاعات و فناوری، دید مثبتی پیدا می‌کنند.

امروزه شبکه‌های اجتماعی به صورت عمیقی در زندگی مردم جای دارند. بر مبنای تازه‌ترین آمارها، امروزه بیش از یک میلیارد و دویست میلیون انسان در شبکه اجتماعی فیس‌بوک عضو هستند، چنین آماری بیانگر ارتباط تنگاتنگ جامعه و شبکه اجتماعی است که این شبکه‌ها از گره‌هایی تشکیل شده‌اند که کم‌کم کل جامعه اطلاعاتی را در بر خواهند گرفت. بسیاری از دانش‌آموزان در فعالیت‌های خلاقانه در سطح‌های

بالایی در سایت‌های شبکه اجتماعی شرکت می‌کنند. طبق نظرسنجی NSBA (۲۰۰۷)، دانش‌آموزان به همان اندازه در شبکه‌های اجتماعی زمان صرف می‌کنند که در مقابل تلویزیون این زمان را صرف می‌کنند. داده‌های به دست آمده نشان می‌دهد که تا چه اندازه شبکه‌های اجتماعی در زندگی جوانان و دانش‌آموزان اهمیت دارد. این مقوله زمانی می‌تواند مفید واقع شود که میان اهداف تعامل اجتماعی آنلاین نسل جدید و اهداف مدارس همکاری وجود داشته باشد.

تمامی مراکز اطلاعاتی اعم از عمومی، آکادمیک و تخصصی همگی کتابخانه‌های اجتماعی هستند، چرا که هر کدام برای اهداف جامعه خاصی در نظر گرفته شده‌اند. کتابخانه‌های عمومی معمولاً جامعه جغرافیایی، کتابخانه‌های آکادمیک جوامع علمی و کتابخانه‌های تخصصی جامعه خاصی را مورد هدف قرار می‌دهند. ساختمان کتابخانه به عنوان مرکز جامعه تلقی می‌شود اما اکنون که اطلاعات بدون نیاز به ساختمان کتابخانه به دست می‌آیند، مسئولین کتابخانه‌ها به دنبال روش‌های جدیدی برای ایجاد جامعه کاربران هستند.

با افزایش وبلاگ‌ها، ویکی‌ها و سایت‌های شبکه اجتماعی، سازمان‌ها اقدام به ارزیابی دوباره روش ارائه محتوا به کاربران کرده‌اند. در چند سال گذشته سایت‌های شبکه‌های اجتماعی در میان قشر نوجوان و جوان محبوبیت بسیاری کسب کرده‌اند که این قشر، جمعیت موجود در سازمان‌های آکادمیک را تشکیل می‌دهد. به همین علت فناوری‌های شبکه اجتماعی کاربردهای بسیار مثبتی در دانشگاه‌ها و کتابخانه‌ها دارد. محیطی بسیار مناسب فراهم می‌آورد که در آن جوانان می‌توانند با یکدیگر تبادل اطلاعات کنند و یا به صورت آنلاین چیزی را یاد بگیرند. سیستم این رسانه به گونه‌ای است که نوجوانان می‌توانند از دوستان، معلمان، کتابدار و دیگران بازخورد دریافت کنند.

1. social network

فناوری شبکه اجتماعی، خود تشکیل اجتماعی را می‌دهد، به گونه‌ای که در ردیف خدمات و برنامه‌های کتابخانه قرار می‌گیرد. با توجه به کاربرد و محبوبیت سایت‌های شبکه‌های اجتماعی، بهتر است کتابخانه‌ها به این فناوری مجهز باشند.

۳-۲- پادکست‌ها^۱

یکی دیگر از خدمات وب ۲ در جامعه اطلاعاتی پادکست‌ها هستند. عطف به ماهیت «سهولت ایجاد» و «تسهیل استفاده» در پادکست‌ها، از آن‌ها در امور متنوع زیر می‌توان بهره گرفت:

- به عنوان ایستگاه‌های رادیوی اینترنتی با کمترین هزینه توسط یک دستگاه رایانه شخصی می‌توان ایستگاه رادیویی را برای افراد ایجاد کرد تا پژوهشگران و کاربران علاقمند را از رویدادها و تازه‌های جامعه آگاه ساخت.

- انواع آموزش‌های الکترونیکی و غیرحضوری که به توضیح شفاهی نیاز دارند از جمله نحوه استفاده از پایگاه‌های اطلاعاتی توسط پادکست قابل اجرا است.

- تهیه منابع صوتی برای ارائه خدمات به اقشار خاص جامعه اطلاعاتی نظیر نابینایان و کم‌بینایان بسیار مفید است.

- تثبیت ارتباطات مردمی و روابط عمومی سازمان با استفاده از پادکست امکان‌پذیر است که بهترین راه معرفی خدمات سازمان‌های دولتی به جامعه است و جهت حفظ ارتباط و اطلاع مناسب به کارکنان و پژوهشگران سازمان‌های بزرگ دولتی و غیردولتی کمک خواهد کرد.

البته پادکست در مواردی نظیر کتابخوانی و کتاب‌درمانی، تفریح و سرگرمی، جذب کودکان در بخش قصه‌گویی، انواع آموزش‌ها و تمرین گزارشگری در

کتابخانه‌ها و مراکز دیگری همچون کتابخانه‌های عمومی، آموزشگاهی و کودکان نیز قابل استفاده است. تهیه مؤثرترین و رایج‌ترین منابع با ارزش پژوهشی بلندمدت و حمایت از آموزش در تکمیل برنامه‌های آموزش از راه دور در جامعه اطلاعاتی باید همواره مدنظر سازمان‌های یادگیرنده باشد. سازمان‌هایی که برای پیشبرد اهداف سازمانی از آموزش و پژوهش کناره نگرفته‌اند و استفاده از فناوری وب ۲ را در خلال فعالیت‌های سازمانی و ارائه خدمات خود پذیرفته‌اند.

در ارتباط با اشاعه و دسترس‌پذیری پادکست‌ها در جامعه، با توجه به راهکارهایی که در سازماندهی آن‌ها به کار گرفته شده از روش‌های گوناگونی می‌توان بهره برد. پادکست محصول وب اجتماعی است و به جهت بهره‌گیری بهتر از آن می‌توان از ویژگی بالقوه مشارکت اجتماعی و فعالیت جمعی بهره برد.

۳-۳- ویکی‌ها^۲

ویکی‌ها نوع دیگری از خدمات وب است که جامعه اطلاعاتی را تحت تأثیر قرار داده است. ویکی‌ها را می‌توان به‌عنوان بانک‌های اطلاعاتی برای پاسخ به پرسش‌هایی که معمولاً پرسیده می‌شوند به کار گرفت. مزیت این نوع ویکی‌ها این است که هرکس به سادگی می‌تواند متن جدیدی را در هر زمانی بیفزاید یا آن را به سرعت تغییر دهد. از آنجایی که ویکی‌ها ابزارهای مبتنی بر وب هستند به سادگی و به سرعت قابل دسترسی هستند. ویکی‌ها به‌عنوان مخزن دانش راهنمای منابع خالص هستند. ممکن است افراد به مواردی در خصوص یک منبع اطلاعاتی برخورد کنند و بخواهند آن را با دیگران به اشتراک بگذارند و این از طریق ویکی‌ها بسیار ساده است و کافی است که آن اطلاعات به متن موجود اضافه شود. به این طریق افراد قادر خواهند بود دانش جدیدی را روی دانش موجود در ویکی‌ها بسازند. راه دیگری برای استفاده از ویکی

2. Wikis

1. podcasts

جامعه در حال گسترش است. کاربران ضمن مشارکت در طراحی صفحات وب، به انتشار مقالات و مطالب خواندنی از طریق وبلاگ‌ها پرداخته‌اند، وبلاگ‌ها می‌توانند شبکه‌ای از جامعه بدون مرز را ایجاد کنند و مجراهای دسترسی به اطلاعات را افزایش دهند.

از مزایای وبلاگ‌ها برای جامعه اطلاعاتی می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:

۱. خدمت محلی: وبلاگ‌ها می‌توانند به‌عنوان مخزنی برای خدمات و سازماندهی‌های مبتنی بر جامعه عمل کنند. همچنان که به‌عنوان یک رسانه برای مشارکت جامعه اطلاعاتی، با ارسال آخرین نقدهای کتاب و سیاهه‌های جایزه کتاب، فراخوان نظرها و پیشنهادها و ایجاد گروه‌های مباحثه پیوسته مثل گروه بحث، خدمت‌رسانی می‌کنند. وبلاگ می‌تواند برای حمایت جامعه با فراهم‌سازی سرویسی خاص برای خوانندگان جدید، مورد استفاده قرار گیرد؛ برای مثال، وبلاگی اخبار استخدام محلی و آگهی‌های پست‌های خالی شغلی را برای جویندگان شغل ارسال دارد. وبلاگ به کاربران این امکان را می‌دهد که با همدیگر تعامل داشته باشند. به این ترتیب که آن‌ها می‌توانند در بخش اظهارنظر وبلاگ، به انعکاس نظرات خود در مورد مسائل اجتماعی، اقتصادی یا پرسش از همدیگر بپردازند.

۲. پالایش مطلب: وبلاگ‌ها برای خوانندگان جهت اجتناب از دریافت اطلاعات زیادی، یک پالایشگر مطلوب هستند. افراد جامعه می‌توانند از وبلاگ‌ها برای پالایش محتوای پیوسته استفاده کنند و آن را برای بینندگان خاص محدود کنند.

۳. همکاری: وبلاگ‌ها به‌عنوان وسیله‌ای برای به‌اشتراک‌گذاری منابع و اطلاعات در جامعه اطلاعاتی محسوب می‌شوند. وبلاگ می‌تواند برای همکاری مجازی بین افراد در سراسر جهان، به‌عنوان روش جدیدی از پیگیری، هدایت ایده‌ها،

به‌عنوان پایگاه دانش داخلی، سازماندهی آن بر حول کارکردی ویژه است. ویکی‌ها به‌عنوان مخازن دانش گروهی برای جامعه اطلاعاتی در محیط خدمات مرجع استفاده می‌شوند و به‌عنوان راهنمای منابع عمومی با موضوعات ویژه به‌کار می‌روند. بسیاری از کتابداران راهنماهای خود را به‌صورت صفحات وب استاتیک منتشر می‌کنند. عرضه اطلاعات در ویکی‌ها که برای عموم باز است کارآمدی زیادی به این نوع منابع می‌بخشد. ویکی را می‌توان به‌صورت ویکی خصوصی راه‌اندازی کرد، به طوری که فقط برای گروهی از اعضا قابل دسترس باشد یا اینکه طوری برنامه‌ریزی شود که از طریق عموم قابل مطالعه و استفاده باشد، اما تنها گروهی از اعضا قابلیت ویرایش مطالب را داشته باشند. همچنین می‌توان از ویکی به‌عنوان محلی برای تألیف گروهی یا نوشتن سایت‌های گروهی استفاده کرد. در مجموع باید اذعان کرد که ویکی‌ها به‌عنوان محل کار گروهی، بسیار خوب عمل کرده و هنگامی که به‌صورت گروهی مورد استفاده افراد جامعه قرار می‌گیرند بسیار کارآمد هستند.

۳-۴- وبلاگ‌ها^۱

امروزه شکل تازه‌ای از ارتباطات اینترنتی میان افراد و جامعه به‌وجود آمده که ارزیابی، گزینش، اشاعه و کاربرد اطلاعات را برای آنان آسان‌تر کرده است که یکی از آن شکل‌ها یا خدمات، وبلاگ‌ها هستند. برخی جوامع بسیار زود به ویژگی منحصر به‌فرد وبلاگ به‌عنوان ابزاری برای تسهیل ارتباطات و به‌روزرسانی اطلاعات پی بردند.

در سال ۱۹۹۸، تعداد اندکی وبلاگ موجود بود، با این وجود در سالیان اخیر حدود یک میلیارد وبلاگ در اینترنت، فضای زیادی را به خود اختصاص داده‌اند. هر چند هنوز به‌طور دقیق معلوم نیست که چه تعداد وبلاگ وجود دارد، مفهوم وبلاگ و استفاده از آن در

1. Weblogs

افراد ایجاد کرد، بلکه اختصاص مقداری از فضای وبسایت برای ارائه آن کافی است. آ.ا.اس می‌تواند در کنار سایر روش‌های اطلاع‌رسانی به‌عنوان یک خدمت با ارزش افزوده به کار گرفته شود. از کاربردهای مهم آ.ا.اس و اتم‌ها می‌توان در ارائه سریع اخبار، خدمات آگاهی‌رسانی جاری و بازاریابی و روابط عمومی و آموزش در بین جامعه اطلاعاتی نام برد.

۳-۶- مشاپ^۲

مشاپ، نوع دیگری از خدمات وب ۲ است که کاربردهای فراوانی در جامعه اطلاعاتی دارد و کمک شایانی در به‌دست آوردن اطلاعات مورد نیاز با صرف هزینه و زمان کمتر می‌کند، ضمن آنکه نمایش داده‌ها قابل فهم‌تر و کاربرپسندتر است. مشاپ به‌عنوان یک فناوری جدید امروزه در سازمان‌های بزرگ جهانی به کار می‌رود. مشاپ‌ها کارکردی از شبکه هستند که اطلاعات را از بیش از یک منبع گرفته و به‌صورت یک ابزار ترکیبی واحد درمی‌آورند. در واقع ترکیبی است از چندین منبع آنلاین مختلف برای ایجاد یک سرویس جدید. روش‌هایی که برای منابع محتویات مشاپ‌ها استفاده می‌شوند، عبارت‌اند از: ضدی‌های شبکه (آ.ا.اس و اتم‌ها)، اسکریپینگ صفحه. بسیاری از افراد استفاده از مشاپ‌ها را در آمازون و eBay، فلیکر، گوگل، مایکروسافت، یاهو، یوتیوب و ای. پی. آیز (APIS) تجربه کرده‌اند که این موارد به ایجاد ویرایشگر مشاپ منجر می‌شود.

۳-۷- هوش جمعی^۴

هوش جمعی در جامعه اطلاعاتی اشاره دارد به اینکه در تصمیم‌گیری‌ها، نظرات کارشناسی گروه در نظر گرفته می‌شود تا اینکه نظر هر فرد به تنهایی. فناوری‌هایی که مقوله هوش جمعی را مورد توجه قرار

استفاده از نظرات و جنبه‌های فکری، رویارویی با موضوعات مشابه و کشف راه‌حل‌ها مورد استفاده قرار گیرد. وبلاگ‌نویسی اشتراکی، این امکان را فراهم می‌کند که گروهی از افراد با علایق مشابه برای یک منبع اشتراکی و سودمند مشارکت و همکاری کنند. به این ترتیب این کار، جامعه‌ای می‌سازد که علایق مشترک را تقسیم می‌کند و به شبکه‌سازی بین افراد جامعه کمک می‌کند.

۴. صرفه‌جویی در زمان: وبلاگ، همچنان که به متمایزسازی مقالات برای کاربرانی می‌پردازد که به جهت گرفتاری فرصت بررسی اجمالی منابع را ندارند، به‌ویژه آن دسته از منابعی که کمتر شناخته شده‌اند، جدا از این، در زمان نیز صرفه‌جویی خواهد شد.

۵. وسیله حمایت: وبلاگ‌ها راه دیگری را برای اداره اجتماعات عمومی فراهم آورده‌اند؛ نه تنها به‌منظور نمایش دادن جامعه اطلاعاتی، بلکه برای اندیشیدن و پروراندن ایده‌ها و ابزارهای بیان‌شان. مدیریت سازمان زمانی که مشاهده کند از طریق وبلاگ، میزان درآمد سازمان افزایش یافته است و مراجعات بیشتری به سازمان می‌شود به‌طور قطع در صد حمایت از خدمات بر خواهد آمد.

۶. به شکل‌گیری و توسعه تفکر خلاق، پویا و ساختاری مبتنی بر کار گروهی در جامعه کمک شایانی می‌کند.

۳-۵- منابع آ.ا.اس^۱ و اتم‌ها^۲

سرویس‌های وب ۲ بی‌شماری در حال شکل‌گیری و توسعه است، یکی دیگر از سرویس‌های وب ۲ منابع آ.ا.اس و اتم‌ها هستند که می‌توانند کاربردهای مختلفی در جامعه داشته باشند و برای استفاده از آن نیازی نیست تغییرات اساسی و بنیادی در وبسایت

3. Mashups

4. Collective Intelligence

1. Really simple syndication(RSS)

2. Atom

۴- جمع‌بندی و نتیجه‌گیری

به‌عنوان یک فناوری، ساختار اساسی شبکه نوع ۲ هنوز هم پیچیده و در حال پیشرفت است. شبکه نوع ۲ پدیده‌ای است اجتماعی از تجربه کاربران در شبکه که ویژگی اصلی آن ارتباط همگانی، عدم تمرکز بر یک قدرت خاص، آزادی عمل در استفاده و اشتراک‌گذاری محتوای شبکه است. شبکه نوع ۲، توانایی فراوانی در دارا بودن محتوای اینترنتی ارائه‌شده توسط کاربر را دارد. این امکان موجب می‌شود تا اطلاعات تحت کنترل جمعی نباشد و به افراد جامعه این اجازه را بدهد تا محتویات مورد نظر خود را بنابر نیازهای خود و متقاضیان گردآوری کرده و در شبکه قرار دهند. امروزه نیز در جامعه اطلاعاتی، وب ۲ به‌عنوان موضوعی اصلی مورد بحث است. تقریباً در هر جایی که اشاره‌ای به فناوری و افراد دارد، ارائه‌های فراوانی را در رابطه با بلاگ‌ها، شبکه‌های اجتماعی، ویکی‌ها و عنوان‌گذاری کاربر و دیگر صورت‌هایی از وب ۲ می‌توان دید. برخی از جالب‌ترین پیشرفت‌ها در زمینه فناوری، جنبه‌ای از تفکر جدید در شبکه‌سازی است و این امر اشاره دارد به محیطی که کاربر را مورد توجه قرار می‌دهد، کاربری که محتوای پویا را به صفحات بی‌تحرک ترجیح می‌دهد. محیطی که نه تنها محتوا را به کاربر ارائه می‌دهد، بلکه این امکان را می‌دهد تا محتوایی را به آن بیفزاید و همچنین امکان شرکت و همکاری کاربر را هم می‌دهد. از نظر صنعت اطلاعات، ما در عصری بسیار چالش‌برانگیز و مهیج زندگی می‌کنیم. ما به‌عنوان متخصصین اطلاعات موظفیم خدماتی از قبیل اشاعه اطلاعات، تسهیل دستیابی و به اشتراک‌گذاری اطلاعات علمی، تشکیل گردهمایی برای ایجاد و اشتراک‌گذاری دانش جدید و مهیاسازی امکان همکاری و ارتباط متخصصین و دانشجویان را ارائه دهیم. فناوری شبکه نوع ۲ ما را قادر می‌سازد تا این خدمات را در سطح

می‌دهند، عبارت‌اند از: انتشار گروهی و پایگاه داده مشترک برای اشتراک‌گذاری دانش.

۳-۸- جست‌وجوی اجتماعی^۱

جست‌وجوی اجتماعی پدیده تازه‌ای نیست که در جامعه اطلاعاتی نقش مهمی را ایفا می‌کند. ویژگی‌های گروهی، گفت‌وگو و تعامل در فضای اجتماعی بین کاربران، آن را جزء لاینفک فناوری‌های شبکه نوع ۲ کرده است. پدیدارشدن رده‌بندی مردمی فوکسونومی با کاربرانی که سیستم‌هایی با عنوان شخصی دارند موجب می‌شود تا جست‌وجوی اجتماعی نسبت به موتورهای جست‌وجوگر قدیمی مانند گوگل و یاهو متفاوت باشد [۱۳]. جست‌وجوی اجتماعی غالباً به‌عنوان بزرگ‌ترین موتور جست‌وجوگر پس از گوگل شناخته می‌شود که برای ارتقای بازیافت اطلاعات، ارتباط و آگاهی به‌کار می‌رود. جست‌وجوی اجتماعی را مجموعه‌ای از ابزارهای جست‌وجوگر اینترنتی تعریف می‌کند که توسط روش‌های انسانی انجام می‌پذیرد. این روش‌ها به‌صورت عنوان‌ها، کلیک ضمن کار، ذخیره مطالب جست‌وجو شده و غیره وجود دارند [۱۴].

۳-۹- فلیکر^۲

فلیکر، تمام مفاهیم سرویس‌های وب نوع ۲ را به‌کار می‌گیرد و به تمامی افراد جامعه این امکان را می‌دهد که تصویرها را تغییر داده و سازماندهی کنند، به اشتراک بگذارند و در مورد آن‌ها به بحث و گفت‌وگو بپردازند. کاربران می‌توانند تصویرها را به نحوی که قبلاً ممکن نبود، به اشتراک بگذارند و در مورد آن‌ها بحث کنند. اگر به اندازه کافی از سوی کاربران مورد استفاده قرار گیرد، ممکن است نوعی تأثیر شبکه‌ای ایجاد شود.

2. Flickr

1. Social Search

در ۲۰ سال آینده جامعه اطلاعاتی ایران». پژوهش‌های ارتباطی (پژوهش و سنجش)، ۱۶ (۵۹)، صص ۲۲-۱۱.

[۹] جعفرخانی، الهه. (۱۳۸۸). جامعه اطلاعاتی ابزار جهانی شدن و توسعه

<http://www.mgtsolution.com/olib/722252824.aspx>

[۱۰] محمداسماعیل، صدیقه؛ نیکخواه، زهره. (۱۳۸۷). «RSS و کارکردهای آن در کتابداری و اطلاع‌رسانی». فصلنامه کتاب، ۷۵، صص ۲۲-۱۳.

[۱۱] مرادی، شیما. (۱۳۸۴). «پادکست مرجع الکترونیکی نوین: در خدمت کتابخانه‌ها و مراکز اطلاع‌رسانی». نما، ۲(۴).

[۱۲] عزیززاده، حسین؛ آزاد، علیا؛ خناری، شکوفه.

(۱۳۸۹). «معرفی مشاپ به‌عنوان یک تکنولوژی

جدید برای نمایش داده‌ها و کاربرد آن در صنعت».

اولین همایش ملی و چهارمین همایش مؤسسه

آموزش عالی خاوران. فناوری نوین در علوم

مهندسی. مشهد.

[13] Barsky, E., & purdon, M. (2006).

Introducing Web 2.0: social networking and social book marking for health libraries. Journal of Canadian Health Libraries Association, 27(3),65-67.

[14] Sherman, C. (2006). What is the big deal with social search? Search Engine Watch. Retrieved from

<http://searchenginewatch.com/showpage.html?page=3623153>

جدیدی انجام داده و آن‌ها را برای کاربرانمان تعاملی‌تر و مشارکتی‌تر بسازیم.

منابع

[1] Tredinnick, L. (2006). Web 2.0 and business. Business Information Review, 23(4),231.

[2] Anderson, P. (2007). What is Web 2.0? Ideas, technologies and implications for education. JISC Technology and Standards Watch. Retrieved from <http://www.jisc.ac.uk/media/documents/techwatch/tsw0701b.pdf>

[۳] کریمیان، زهرا. (۱۳۹۱). «جامعه اطلاعاتی: هویت فرهنگی و رسالت دانشگاه». فصلنامه تحقیقات فرهنگی، ۱۹، صص ۷۶-۴۷.

[۴] باقری، شهلا. (۱۳۸۴). «آموزش عالی و گذر از جامعه مبتنی بر دانایی». دومین همایش اشتغال و نظام آموزش عالی کشور.

[۵] زندی‌ران، نرگس. (۱۳۸۶). «جامعه اطلاعاتی، شکل‌گیری و شاخص‌های آن». اطلاع‌رسانی، ۱۰(۳۸)، ۲۱۱-۲۳۲.

[۶] معتمدنژاد، کاظم. (۱۳۸۹). «حقوق ارتباطی در جامعه اطلاعاتی». پژوهش‌های ارتباطی (پژوهش و سنجش)، ۱۷(۶۳)، صص ۳۸-۱۱.

[۷] خلجی، محمد. (۱۳۸۸). «جامعه اطلاعاتی، جوامع معرفتی، شکاف‌های دیجیتال و ضرورت‌های جدید توسعه. سنجش». ۱۶(۶۰)، صص ۱۲۴-۹۵.

[۸] مسعودی، امیدعلی. (۱۳۸۸). «شناخت مؤلفه‌های پنهان در پیش‌بینی وضعیت «نظارت الکترونیکی»

Web 2 Application and Services and Information Community

M.B. Negahban, M. Rava¹

Abstract

This study focused on the application and use of web 2 technologies and information literacy. The new service of web providing users' necessary information has recently a difficulty for information center officials in understanding their position. These services, which are called web 2, have certainly great effect on the society services and provide new models and methods, contributing to improving information center services. In addition, the wide use of these services leads to cultural differences among users; differences, which relate to information gathering, communication styles and expectations. This study utilized the descriptive-analytic and documentary methods in order to specify the most important use of web 2 services and their necessity in information literacy. There are a number of web-based services and applications, depicting the fundamental concept of web 2. These services include wikis, weblogs, RSS resources, podcasts, mashups, flickres, social networks, social search, collective intelligence and so forth. Web 2 influenced the field of community, and promised a novel change in the near-future web 2 information center. The advent of this concept will change the atmosphere of the electronic information community and will provide novel forms for the resources of electronic community. This causes the community to be accommodated with such activities so that decision-makers should adopt some serious strategies in the application of the building blocks of web 2. Web 2 is a prevailing subject in communities. Web 2 is finally a social phenomenon, including the web users' experiences in web using. The nature of web 2 is determined by an open communication, authority elimination, as well as freedom in web content sharing and reuse.

Keywords: Information Society Web 2, Application, Services, Users, Community

---

1. Corresponding author: abpkhsh.rava@gmail.com